

DATUM	8-4-2020	NUMMER PS	Nummer PS
DOMEIN	LFO/SLO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Ron Snel	DOORKIESNUMMER	0621124562
DOCUMENTNUMMER	820685F6	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Titel : Governance Regio Deal Foodvalley

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit pag. 6

Toelichting pag. 7

Bijlage(n): 4

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Op 10 juli 2019 hebben Provinciale Staten van Utrecht ingestemd met de Regio Deal Foodvalley en €10 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering ervan. In deze Regio Deal werken de provincies Gelderland en Utrecht, de Regio Foodvalley (bestaande uit de gemeenten Nijkerk, Barneveld, Renswoude, Scherpenzeel, Ede, Veenendaal, Wageningen en Rhenen), het Waterschap Vallei en Veluwe alsmede de Universiteiten van Utrecht en Wageningen, LTO-Noord en VNO-NCW Midden en het Rijk samen rond het thema van transitie naar een duurzame landbouw en een gezond voedselsysteem. Met deze Regio Deal is een (internationaal) uniek samenwerkingsverband ontstaan tussen twee sterke kennisclusters in de provincies Utrecht en Gelderland, waarbij ook talrijke bedrijven, (kennis-)instellingen en overheden zijn betrokken. In totaal is € 73 miljoen beschikbaar gesteld door de verschillende partners,

Aan het beschikbaar stellen van de provinciale bijdrage hebben PS de voorwaarde gesteld van een –door alle partners— vastgestelde samenwerkingsovereenkomst waarin een aanspreekbare sturing en besluitvorming, de kassiersfunctie en de monitoring en borging van de resultaten op goede wijze is geregeld en dat deze governance aan PS is voorgelegd. In de bijgevoegde Concept-Samenwerkingsovereenkomst (concept-SOK) Regio Deal Foodvalley worden door de partners afspraken gemaakt over verdere uitvoering van de Regiodeal en de bijbehorende verantwoordelijkheden.

Voorgeschiedenis

In augustus 2018 hebben wij en de regionale partners in de Regio Foodvalley de Regiodeal gepresenteerd bij het Rijk. In november 2018 heeft het Rijk aangegeven dat onze aanvraag is geselecteerd en dat voor de uitvoering € 20 miljoen is gereserveerd. De verdere onderhandelingen met het Rijk resulteerde in de Regio Deal Foodvalley. Hierin worden drie sporen verder uitgewerkt. In spoor 1 staat een versnelde transitie van de landbouw centraal met daarbij aandacht voor o.a. nieuwe methoden voor emissiereductie, circulaire kringlopen en duurzame verdienmodellen. In spoor 2 staat gezonde voeding centraal waarbij bewoners worden gestimuleerd om gezonder en duurzamer te gaan eten. Spoor 3 is gericht op het verder versterken van de kennisclusters Wageningen/Ede en Utrecht, waardoor ook op de langere termijn de samenwerking en kennis/innovaties rond deze thema's

worden geborgd. Het unieke van de Regio Deal is dat de verschillende sporen in onderlinge samenhang worden uitgevoerd en dat we daarmee een stevige verbinding organiseren tussen de twee topsectoren 'Agrifood' en 'Life-science en Health'. In bijlage is een uitgewerkt Uitvoeringsprogramma opgenomen van de verschillende sporen. In de benoemde resultaten komt nadrukkelijk naar voren dat gekozen is voor een brede maatschappelijke inbedding van de Regio deal; het is een aanpak met boeren, met MKB- ondernemers, met zorginstellingen, met wijken etc.

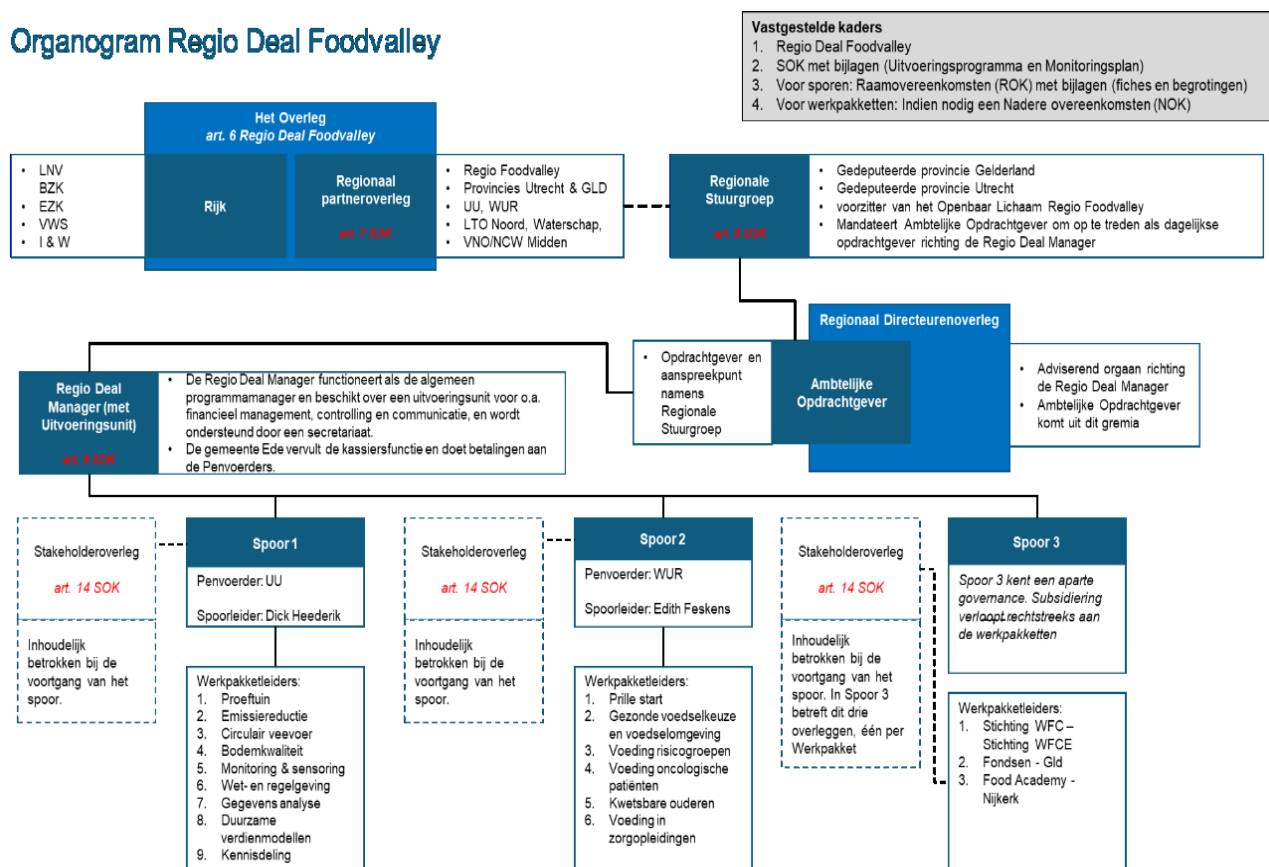
Op 10 juli 2019 hebben PS kennis genomen van de Regio Deal Foodvalley en hebben een positief besluit genomen over het beschikbaar stellen van € 10 miljoen voor de uitvoering onder eerder genoemde voorwaarden.

Essentie / samenvatting

Bij de Regio Deal Foodvalley (RDFV) zijn een groot aantal partijen betrokken en worden talrijke projecten uitgevoerd. Enerzijds vraagt dit om een strakke governance en monitoring van de verschillende projecten en anderzijds om voldoende ruimte om in te kunnen spelen op zich wijzigende omstandigheden op spoor/ projectniveau. Door de complexe structuur van de Regio Deal en het ontbreken van een bestaand samenwerkingsverband tussen de partijen heeft het ontwerpen van een goede governance structuur langer geduurd dan verwacht. Dit neemt niet weg dat in de tussentijd de verschillende betrokken partijen aan het werk zijn gegaan met uitwerken van de verschillende projecten en klaar staan om te starten met de uitvoering.

Uitgangspunt voor de governance is de inhoudelijke basis die is uitgewerkt in het bijgevoegde Uitvoeringsprogramma. In samenwerking met het adviesbureau PwC is een governance ontworpen die bestaat uit vier lagen.

Organogram Regio Deal Foodvalley

De vier lagen zijn:

1. De eerste laag bestaat uit alle partners in de RDFV. Al deze partners zijn aan elkaar verbonden via een Samenwerkingsovereenkomst (SOK), waarin de governance wordt vastgelegd. De partners zijn verenigd in een **Partneroverleg**, waarin ontwikkelingen en aandachtspunten van de RDFV worden besproken en vooral de voortgang van de RDFV bewaakt. Het Partneroverleg moet de Voortgangsrapportage goedkeuren, maar heeft verder een adviserende rol richting de tweede laag. Het Rijk staat middels het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), op enige afstand van de uitvoering. Zij is wel betrokken bij de goedkeuring van de Voortgangsrapportage, maar niet bij de uitvoering van de Regio Deal. Zij is dan ook geen medeondertekenaar van de SOK. De ontwerp-SOK is als bijlage bijgevoegd.
2. De tweede laag vormt het hart van de Uitvoeringsorganisatie. Zij bestaat uit vier gremia:
 - a. Regionale Stuurgroep, bestaande uit gedeputeerden van de beide provincies en de voorzitter van de WGR-regio Regio Foodvalley. De stuurgroep is het hoogste besluitorgaan en belast met de formele aansturing van de Regio Deal.
 - b. Gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever krijgt vanuit de Regionale Stuurgroep het mandaat om de rol als opdrachtgever te vervullen. Deze ambtelijk opdrachtgever wordt voorgedragen vanuit het Regionaal Directeurenoverleg.
 - c. Regionaal directeurenoverleg wordt samengesteld vanuit de (ambtelijke) vertegenwoordigers van de verschillende partners. De gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever is tevens voorzitter van dit overleg. Door de diverse samenstelling en het brede kennisnetwerk treedt zij op als adviseur richting Stuurgroep en de Regio Deal manager.
 - d. Regio Deal manager is verantwoordelijk voor de uitvoering van het programma. Daartoe beschikt hij/zij over een kleine uitvoeringsorganisatie met daarbij ook de Kassiersfunctie. Op grond van praktische overwegingen is ervoor gekozen om deze kassiersfunctie onder te brengen bij de gemeente Ede en niet bij een nieuw op te richten entiteit. Belangrijkste argument hiervoor is dat Ede reeds gemandateerd is voor het verstrekken van subsidies door het Rijk en de in de WGR-regio deelnemende gemeente.
3. De derde laag wordt gevormd door de **Penvoerders** van de sporen, die de verantwoordelijkheid hebben voor de organisatie en samenwerking binnen de sporen. Zij vormen de verbinding tussen de uitvoeringsorganisatie en de verschillende projecten. Over de taken en bevoegdheden worden zgn. Raamovereenkomsten (ROK's) opgesteld. De Universiteit Utrecht en Wageningen Universiteit zijn verzocht om als penvoerder op te treden voor resp. de Spoor 1 (Transitie Landbouw) en Spoor 2 (Gezonde Voeding). Zij hebben de benodigde ervaring met het werken met complexe opgaven in consortia. Voor Spoor 3 wordt gekozen voor een aangepaste governance structuur, omdat het deels al lopende projecten zijn met een eigen governance structuur.
4. De vierde laag wordt gevormd door de project- of **Werkpakketleiders** ofwel de feitelijke uitvoerders. Waar nodig kan een nadere overeenkomst (NOK) worden gesloten tussen de penvoerders en uitvoerders. Voor Spoor 3 worden drie Werkpakketleiders benoemd, die in taken gelijk zijn aan de Penvoerders en verantwoording schuldig zijn aan de Regio Deal manager.

In het bijgevoegde memo wordt de voorgestelde governance nader toegelicht.

Met dit governance model wordt een degelijke sturing van de Regio Deal beoogd. Belangrijk is dat de verschillende partners inhoudelijk verbonden zijn aan de uitvoering. De SOK moet worden goedgekeurd door alle 17 partijen, waarbij mogelijk de komende weken op enkele onderdelen nog nadere afstemming nodig is. Om die reden leggen we een concept-SOK voor, zodat we op 1 mei as. toch van start kunnen gaan met de uitvoeringsorganisatie.

De SOK geeft de sturing aan op hoofdlijnen en is de basis voor verdere, fijnmazige uitwerkingen. Deze vinden plaats in overeenkomsten die worden afgesloten tussen de Regio Deal manager en de Penvoerders van de sporen. Deze raamovereenkomsten (ROK) gaan vooral over de omvang en voorwaarden voor de aanwending van de middelen en monitoring van de resultaten richting de werkpakketleiders.

Het gebied dat de Regio Deal bestrijkt is groter dan de regio Foodvalley. Maatschappelijke opgaven staan centraal. Dit betekent dat ook andere partijen, die daaraan een substantiële bijdrage kunnen leveren kunnen toetreden. De Samenwerkingsovereenkomst biedt daartoe ruimte.

Om de voortgang van de verschillende projecten te meten is een uitvoerig monitoringsplan opgenomen waarin op drie niveaus de beoogde resultaten worden gemeten (zie bijgevoegd Monitoringsplan). De eerste twee niveaus zijn direct gerelateerd aan de projecten en worden halfjaarlijks gerapporteerd aan de Stuurgroep en jaarlijks aan het Overleg (Partneroverleg incl. het Rijk). Het derde niveau is gericht op brede maatschappelijke effecten en gebeurt aan het einde van de projectperiode aan de hand van de BWI-methode (Brede Welvaarts indicator) die is ontwikkeld door de Universiteit Utrecht. Het Monitoringsplan is als bijlage bijgevoegd.

Belangrijk onderdeel van de transitie van de landbouw is het terugdringen van de emissie door de agrarische sector in het kader van de klimaat en stikstofdiscussie. In het Uitvoeringsprogramma 2020-2023 zijn expliciete werkpakketten opgenomen voor de reductie van emissies, het introduceren van duurzame bodembeheerconcepten met behoud en verbetering van het dierenwelzijn. Daarmee is ook invulling gegeven aan de Motie 31A van D'66 en Groen Links, ingediend tijdens de behandeling van de Regio Deal Foodvalley in PS op 10 juli 2019.

In het kader van de uitwerking van de Regio Deal is ook onderzocht of samenwerking met Invest- NL tot de mogelijkheden behoort. Geconcludeerd is dat dit --gelet op de doelstelling van Invest-NL-- niet aan de orde is. Dit neemt niet weg dat bij een brede uitrol van de resultaten van de verschillende werkpakketten in de Regio Deal, Invest-NL mogelijk wel een rol kan spelen als grootschalige mede financierer.

Gestreefd wordt naar een start van de uitvoering van de Regio Deal op 1 mei 2020. Inmiddels is wel een aantal voorbereidende activiteiten in Spoor 1 gestart. Hierover is PS in eerdere fase geïnformeerd.

De verschillende deelnemende partners worden gedurende de looptijd van de Regio Deal regelmatig geïnformeerd via de op te stellen voortgangsrapportages. Daarnaast is ook afgesproken dat betrokken colleges, raden en staten actief worden betrokken bij de projecten via werkbezoeken, informatiebijeenkomsten en voorlichtingsmateriaal. Bij de uitvoeringsorganisatie is ook formatie voor communicatie opgenomen.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

1. De Regiodeal is een complex proces met vele projecten en deelnemers. In beginsel worden financiële mee- en tegenvallers verwerkt in de sporen. In de SOK worden hierover afspraken gemaakt, waarbij eventuele tegenvallers worden verwerkt in de sporen.
2. Naast financiële risico's is er ook een aantal juridische risico's die kunnen leiden tot aanpassing van de werkpakketten:
 - Belangrijk aandachtspunt voor de governance zijn de *staatssteunrechtelijke aspecten*. De mogelijkheden om staatssteun te verlenen aan de landbouwsector zijn beperkt. Door PwC is daarover ook overleg gevoerd met het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Uit dit overleg is naar voren gekomen dat BZK pas een melding ter goedkeuring bij de Europese Commissie (EC) kan inzetten als concreter wordt aangegeven welke activiteiten gesubsidieerd gaan worden en als hierover vervolgens een staatssteun analyse wordt opgesteld. Op voorhand is niet uit te sluiten dat voor projecten in Spoor 1 mogelijk een goedkeuring van de EC noodzakelijk is. De doorlooptijd van deze projecten is nog onbekend. Er worden geen projecten gestart die niet aan de staatssteunregels voldoen. Naast activiteiten waarvan is vastgesteld dat deze vanuit staatssteunrechtelijk perspectief zeker kunnen worden uitgevoerd, wordt nog

wel gekeken of voor de overige projecten voorbereidende activiteiten, die buiten de staatssteunregels vallen, kunnen worden gestart.

- Naast staatssteun spelen ook het aanbestedingsrecht en de zogenaamde “schaarse rechten” een rol. Door het koppelen van een vooraf bepaalde prestatie kan een subsidie ook aanbestedingsplichtig zijn en moeten andere partijen de gelegenheid kunnen krijgen om mee te dingen naar de subsidie. Bij de verdere uitvoering van de Regio Deal is dit een belangrijk aandachtspunt.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

De voorgenomen governance is een voortvloeiend uit een uitgebreid door PwC ondersteund traject. Daarin zijn vele varianten overwogen maar is dit governance model als meest logische en door alle partijen gedragen variant naar voren gekomen.

Voorgesteld wordt

- Kennis te nemen van de Concept-Samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Foodvalley als basis voor de sturing en besluitvorming, kassiersfunctie en monitoring alsmede borging van de resultaten in het kader van de Regio Deal Foodvalley.
- In te stemmen met de effectuering van de beschikbaar gestelde bijdrage van € 10 miljoen in het vervolg op het PS-besluit van 10 juli 2019.
- Het bedrag van € 10 miljoen via een begrotingssubsidie beschikbaar te stellen aan de gemeente Ede als Kassier van de Regio Deal Foodvalley

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Ontwerp-besluit

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 8 april 2020

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 3 maart, domein Leefomgeving, nummer 820685F6;

Gelezen; de Samenwerkingsovereenkomst Regiodeal Foodvalley

Overwegende;

- dat de transitie van de landbouw naar een duurzaam en circulair systeem en het stimuleren van gezond voedsel belangrijke maatschappelijke opgaven zijn;
- dat de samenwerking tussen de partijen (Rijk en regionale partners) om te komen tot een duurzaam en gezond voedselsysteem kansen biedt om onze (inter-)nationale rol op het gebied van duurzame landbouw, voeding en gezondheid te versterken
- dat GS bij het indienen van de Regio Deal Foodvalley een financieel commitment zijn aangegaan van € 10 miljoen
- dat bij de opstelling van de Samenwerkingsovereenkomst tussen de partijen alle aspecten van rechtmatigheid zijn overwogen

Gelet op; de noodzaak van een snelle start van de uitvoering van de Regio Deal Foodvalley.

Besluiten:

- Kennis te nemen van de Concept-Samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Foodvalley als basis voor de sturing en besluitvorming, kassiersfunctie en monitoring alsmede borging van de resultaten in het kader van de Regio Deal Foodvalley.
- In te stemmen met effectuering van de beschikbaar gestelde bijdrage ad € 10 miljoen in vervolg op het PS-besluit van 10 juli 2019.
- Het bedrag van € 10 miljoen via een begrotingssubsidie beschikbaar te stellen aan de gemeente Ede als Kassier van de Regio Deal Foodvalley

Voorzitter,

Griffier,

Toelichting

1. Wettelijke grondslag

Artikel 158 van de Provinciewet

2. Beoogd effect

Met het voorliggende governance model wordt door de verschillende partijen doelmatig gestuurd op de uitvoering van de Regio Deal Foodvalley. Doel is deze Regio Deal officieel op 1 mei 2020 van start te laten gaan conform het vast te stellen Uitvoeringsprogramma.

3. Effecten op duurzaamheid

De uitvoering van de Regiodeal zal een grote bijdrage leveren aan de verduurzaming van de landbouw, het verlagen van de emissies voor een gezondere leefomgeving en versterken van de biodiversiteit, het versterken van een regionaal voedselsysteem (kortere ketens), het verminderen van de voedselverspilling, stimuleren van een gezonder eetpatroon met gezondheidswinst.

4. Argumenten

De unieke samenwerking tussen de twee kenniscluster Utrecht en Wageningen, regionale bedrijven, LTO- Noord, VNO-NCW Midden en overheden leidt tot een sterk netwerk op het gebied van landbouw, voedsel en gezondheid. Dit heeft directe gevolgen voor de Utrechtse bevolking en bedrijven, maar via innovatieve ontwikkelingen ook voor andere delen van Nederland. Mede gezien het complexe karakter van de Regio Deal (veel partijen en projecten) is een heldere aansturing met verantwoordelijkheden, financiële controles en resultaatmonitoring van groot belang.

5. Kanttekeningen

Door de complexe samenwerking heeft de opstelling van een goed governance model langer geduurd dan in juli was voorzien. Een belangrijke deel van de verklaring is dat Foodvalley de enige regiodeal is waarbij de uitvoeringsorganisatie niet tegen een reeds functionerende samenwerkingsstructuur gelegd kon worden. In de tussenperiode is wel voortvarend gewerkt door de verschillende partijen aan de verdere uitwerking van de doelstellingen van de Regio Deal.

6. Financiën

Op 10 juli 2020 hebben PS onder voorwaarden € 10 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Regio Deal Foodvalley. Vanwege de gekozen governance heeft de gemeente Ede de kassiersfunctie voor de Regio Deal. Bij instemming van PS met de gekozen governance worden de beschikbare middelen als Begrotingssubsidie verstrekt aan de gemeente Ede.

7. Realisatie

De wens is om per 1 mei 2020 formeel te starten met de verschillende projecten. Zoals eerder mondeling aan PS is meegedeeld, is een aantal voorbereidende activiteiten inmiddels gestart (o.a. seizoensgebonden activiteiten)

8. Juridisch

Belangrijk aandachtspunt voor de governance zijn de juridische aspecten waaronder met name de staatssteunregels. De mogelijkheden om staatssteun te verlenen aan de landbouwsector zijn beperkt. Door PwC is daarover ook overleg gevoerd met het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Uit dit overleg is naar voren gekomen dat BZK pas een melding ter goedkeuring bij de Europese Commissie (EC) kan inzetten als concreter wordt aangegeven welke activiteiten gesubsidieerd gaan worden en als hierover vervolgens een staatssteun

analyse wordt opgesteld. Op voorhand is niet uit te sluiten dat voor projecten in Spoor 1 mogelijk een goedkeuring van de EC noodzakelijk is. De doorlooptijd van deze projecten is nog onbekend. Er worden geen projecten gestart die niet aan de staatssteunregels voldoen. Naast activiteiten waarvan is vastgesteld dat deze vanuit staatssteunrechtelijk perspectief zeker kunnen worden uitgevoerd, wordt nog wel gekeken of voor de overige projecten voorbereidende activiteiten, die buiten de staatssteunregels vallen, kunnen worden gestart. Naast staatssteun spelen ook het aanbestedingsrecht en de zogenaamde "schaarse rechten" een rol. Door het koppelen van een vooraf bepaalde prestatie kan een subsidie ook aanbestedingsplichtig zijn en moeten andere partijen de gelegenheid kunnen krijgen om mee te dingen naar de subsidie.

9. Europa

n.v.t.

10. Communicatie

De communicatie over de Regiodeal verloopt primair via de Regio Deal Manager. In de uitvoeringsorganisatie is formatie opgenomen voor een communicatie-adviseur. Dit neemt niet weg dat waar zinvol wij, in overleg met Regio Deal manager, zelfstandig communicatieactiviteiten kunnen ontplooiën.

Om de voortgang van de verschillende projecten te bewaken, is een uitgebreid monitoringsplan opgezet, waarbij (half-) jaarlijks aan de betrokken partners wordt gerapporteerd. Daarnaast worden colleges, raden en staten regelmatig geïnformeerd via werkbezoeken, informatiebijeenkomsten en publicaties.

11. Bijlagen

- 1 Memo Governance Regio deal Foodvalley
- 2 Concept-Samenwerkingsovereenkomst Regio Deal Foodvalley
- 3 Uitvoeringsprogramma Regio Deal Foodvalley 2020-2023
- 4 Monitoringsplan Regio Deal Foodvalley

